

Katılım Bankacılığında Klasik Teverruk Yöntemi Uygulanabilirliğinin TKBB Teverruk Standardına Göre İncelenmesi ve Bir Model Önerisi¹

Fatih Kazancı*

Received: 13.04.2022

Accepted: 13.09.2022

DOI: 10.54427/ijisef.1102986

Type: Research Article

Öz

Makalenin yazılış amacı, katılım bankalarının mevcut organize teverruk yapısına ek olarak klasik teverruk işlemlerini nasıl yapacakları hakkında kendilerine yol göstermektir. Türkiye Katılım Bankaları Birliği (TKBB) Merkezi Danışma Kurulu Teverruk Standardı adlı çalışmasını yayınlamış olup, katılım bankaları bu standarda uygun olarak teverruk işlemlerini gerçekleştirmek zorundadırlar. Standartta organize teverruk işlemlerinin caiz olmadığından hareketle klasik teverruk yapısına geçilmesi katılım bankalarına önerilmektedir. Makalede TKBB Teverruk Standardı detaylı olarak incelenmiş olup, katılım bankalarının bu standartlara uyup uyamayacakları, klasik teverruku hangi amaç için kullanabilecekleri ve klasik teverruk uygulayabilecekleri bir model sunulmuştur. Sunulan modelde, klasik teverruk yönteminin Türkiye Ürün İhtisas Borsası (TÜRİB) Elektronik Ürün Senetleri (ELÜS) piyasası aracılığıyla çalışması öngörülmüştür. TÜRİB ELÜS piyasası sayesinde katılım bankaları, zorunlu nakit ihtiyacı duyan bireysel müşterilerinin klasik teverruk yoluyla nakit temin etmelerine aracı olabilecektir. Makalede niteliksel araştırma yöntemi kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İslami Finans, Katılım Bankacılığı, Teverruk

Jel Kodları: G39

Investigation of The Applicability of The Classical Tawarruq Method in Participation Banking According to The TKBB Tawarruq Standard and a Model Suggestion

Abstract

The purpose of writing the article is to guide participation banks on how to carry out classical tawarruq transactions in addition to the existing organized tawarruq structure. The Central Advisory Board of the Participation Banks Association of Turkey (TKBB) has published the Tawarruq Standard, and the participation banks are obliged to perform the tawarruq transactions in accordance with this standard. Considering that organized tawarruq transactions are not permissible in the standard, it is suggested to participation banks to switch to the classical tawarruq structure. In the article, the TKBB Tawarruq Standard has been examined in detail, and a model has been presented whether participation banks can comply with these standards, for what purpose they can use classical tawarruq and apply classical tawarruq. In the presented model, it is foreseen that the classical tawarruq method will work in the Turkish Mercantile Exchange (TÜRİB) Electronic Warehouse Certificate (ELUS) market. Thanks to the TÜRİB ELUS market, participation banks will be the intermediary of their retail customers, who need cash, to obtain cash through classical tawarruq. Qualitative research method was used in the article.

Keywords: Islamic Finance, Islamic Banking, Tawarruq

Jel Codes: G39

¹ Makale, 17-18 Haziran 2022 tarihlerinde KTO Karatay Üniversitesi tarafından düzenlenen II. Karatay Uluslararası İslam İktisadı ve Finans Konferansı'nda (KARCIEF 2022) bildiri olarak sunulmuştur.

* Dr., Kuveyt Türk Katılım Bankası A.Ş., fatih.kazanci@kuveytturk.com.tr, ORCID: 0000-0002-7865-4229

Giriş

Türkiye’de teverruk işlemleri ile ilgili ilk ve tek standart Türkiye Katılım Bankaları Birliği (TKBB) tarafından 2021 yılında yayınlanmıştır. Standardı, TKBB Merkezi Danışma Kurulu hazırlamış olup, katılım bankaları bu standartta belirlenen ilkelere göre teverruk işlemlerini gerçekleştirmekle mükelleftirler.

Katılım bankaları organize teverruk kapsamında müşterilerinin borçlarının yeniden yapılandırılması ve kendi likidite yönetimlerinde teverruk işlemleri gerçekleştirmektedirler. Teverruk Standardı bu iş türlerinin organize teverruk yapısı kullanılarak gerçekleştirilmesine belli şartlarla onay vermektedir. Ancak standartta, organize teverrukun caiz olmadığı, klasik teverrukun ise caiz olduğu bu nedenle organize teverruk yerine klasik teverruk uygulamasına geçilmesi önerilmektedir.

Katılım bankalarının yukarıda bahsedilen amaçlar için organize teverruk yöntemini kullanmaları şimdilik kaçınılmaz gözükmektedir. Çünkü her iki işlem türü de klasik teverruk yapısına uygun değildir. Ancak katılım bankaları zorunlu finansman ihtiyacında olan bireysel müşterilerine klasik teverruk yoluyla finansman kullandırabilme imkânına sahiptir.

Bu imkan için Türkiye Ürün İhtisas Borsası (TÜRİB) ELÜS Piyasası uygun bir piyasa olarak karşımıza çıkmaktadır. Makalede bu piyasa kullanılarak klasik teverruk uygulamasının nasıl yapılacağı üzerine bir model çizilmiştir. Katılım bankaları bu modeli baz alarak bireysel müşterilerinin zorunlu finansman ihtiyaçlarını giderebilirler.

Makalede TKBB Teverruk Standardının klasik teverrukla alakalı standart maddelerinin her biri yorumlanmış, bu maddelere istinaden katılım bankasının nasıl işlem yapacağı modellenmiş, bu modelin avantajları ve yaratacağı sorunlar irdelenmiş ve sonuçta katılım bankalarına ve TÜRİB’e oluşabilecek olan sorunlara çözüm önerileri sunulmuştur.

Konu hakkında yapılan araştırmalar sınırlı olmakla birlikte, Kazancı, 2018’de yayınlamış olduğu makalesinde katılım bankalarının organize teverruk işlemlerini kurulacak olan Ürün İhtisas Borsası’nda gerçekleştirebileceklerini öngörerek, makalesinde taraflar arasında (katılım bankaları, müşteriler, borsa ve üreticiler) sistemin nasıl çalışacağına dair bir model tasarlamıştır (Kazancı, 2018). TÜRİB’in kurulmasıyla birlikte, TÜRİB bu konuda inisiyatif almış ve Teverruk Piyasası kurulması için çalışmalarını başlatmıştır. Çalışmaları son aşamaya gelmiş olup, 2022 yılı içerisinde TÜRİB, kurduğu Teverruk Piyasası aracılığıyla katılım bankaları ile organize teverruk işlemleri yapmaya başlamayı planlamaktadır.

1. Teverruk Nedir?

İlk zamanlarda basılı dirhem veya gümüş para anlamındaki “verik” kelimesinden türeyen teverruk, sonraki zamanlarda altın ve kâğıt para talebi anlamlarında kullanılmıştır (Cebeci, 2019: 594-595). Fıkhi açıdan teverruk, “nakit para ihtiyacını gidermek için kişinin, bir malı piyasadaki vadeli fiyattan satın alıp, bir başka kişiye aynı malı peşin olarak daha düşük fiyata satması” işlemidir. Gerçekleştirilen bu işlemde asıl amaç mal alım satımı değildir. Asıl amaç, kişinin ihtiyaç duyduğu nakit paraya ulaşmasıdır (Cebeci, 2019: 594-595). AAOIFI’ye göre ise

teverruk, “pazarlık ya da murabaha yöntemi ile vadeli mal satın alınarak, nakit elde etmek için malın farklı bir tarafa peşin olarak satılmasıdır.” (AAOIFI, 2012).

Teverruk yöntemi, uygulamada klasik (bireysel) teverruk ve organize teverruk olarak iki farklı yapıda kullanılır. Klasik (bireysel) teverruk eski zamanlarda, “vadede ödenecek şekilde yüksek fiyata satın alınan malın, farklı bir tarafa peşin ve daha ucuz fiyata satılıp nakit elde edilmesi yöntemi” olarak kullanılmıştır. Günümüzde de klasik (bireysel) teverruk yöntemi Anadolu’nun bazı yörelerinde nakit elde etme amacıyla halk tarafından kullanılmaktadır. Klasik teverruk yöntemi fakihlerin ekseriyeti tarafından caiz olarak görülmüştür. Klasik teverruk yöntemine bireysel, fıkhi veya ferdi teverruk adları da verilmektedir. Klasik teverruk yönteminde tarafların arasında zımnî veya açık bir iş birliği ya da anlaşma bulunmamaktadır (Bayındır, 2012).

Organize teverruk yöntemi ise “satıcı ile nakit ihtiyacında bulunan tarafın anlaşmalı bir şekilde oluşturdukları bir düzen içerisinde gerçekleşen alım satım işlemleri sonunda nakit elde edilmesi yöntemidir.” Günümüzde organize teverruk işlemleri bankalar tarafından gerçekleştirildiği için, bu işlemler banka teverruku olarak da adlandırılmaktadır (Bayındır, 2012).

Organize teverruk ile klasik teverruk yöntemi arasında bariz farklılıklar mevcuttur. Aşağıdaki tabloda bu farklılıklar sıralanmıştır.

Tablo 1: Organize Teverrukla Klasik Teverruku Ayıran Önemli Özellikler.

Organize Teverruk Özellikleri	Klasik Teverruk Özellikleri
Bankanın malı ilk alış fiyatı ile müşterinin malı sattığı fiyat birbiri ile aynıdır.	Kişinin malı ilk alış fiyatı ile malı sattığı fiyat birbiri ile aynı değildir.
Mal üzerinde aynı anda birden fazla alım satım işlemi gerçekleştirilmesi ihtimali mevcuttur.	Mal ancak kişi malı sattıktan sonra tekrar alım satıma konu edilebilir.
Müşterinin vadeli olarak satın aldığı malın satışını müşteri yapmamakta olup, satış müşteriye vekâleten banka tarafından yapılır.	Kişinin vadeli olarak satın aldığı mal, yine kendisi tarafında satılır.
Alım ve satımlar fiyat değişikliğinden etkilenmemek için aynı gün içerisinde bitirilir.	Alım ve satımlar aynı gün yapılabileceği gibi farklı günlerde de gerçekleştirilebilir.
Kâğıt üzerinde müşterinin malı fiziken teslim alabileceği belirtilse bile genellikle buna imkân yoktur.	Kişi dilerse, satın aldığı malı fiziken de teslim alma hakkına sahiptir.

Müşteri satın aldığı malı sadece hükmi olarak kabz edebilir.	Kişi satın aldığı malı hükmi kabz yanında hakiki olarak da kabz edebilir.
Alım satıma konu olan mal araya üçüncü bir taraf girse de her zaman ilk sahibine dönmektedir.	Alım satıma konu olan mal hiçbir zaman ilk sahibine dönmemektedir.
Alım satımı yapan acenteler farklı taraflar gibi gözükse de genellikle bu acentelerin sahipleri aynı firmalardır.	Alım satım yapan taraflar her zaman birbirlerinden farklı gerçek veya tüzel kişiliklerdir.
Alım satım süreçlerinin tümü banka tarafından gerçekleştirilir.	Alım ve satım süreci kişi tarafından gerçekleştirilir.
Reel anlamda emtia alışverişi mevcut değildir.	Reel anlamda emtia alışverişi mevcuttur.
Alım satıma konu para hareketleri banka ve acenteler arasında fiktif olarak hareket eder.	Alım satıma konu para hareketleri gerçek para hareketleridir.

Kaynak: Bayındır, 2015 ve yazar tarafından oluşturulmuştur.

2. Türkiye Ürün İhtisas Borsası (TÜRİB)

Türkiye Ürün İhtisas Borsası, 6 Nisan 2017 tarihinde yayınlanan 30030 sayılı Resmi Gazetede yer alan 2017/9986 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile 8 Haziran 2018 tarihinde kurulmuştur. Borsa kısaca TÜRİB adıyla anılmakta olup, başlıca kuruluş amacı ve faaliyet konusu; lisanslı depo işletmeleri tarafından oluşturulan Elektronik Ürün Senetleri (ELÜS) ile bu senetlere dayalı vadeli işlem sözleşmelerinin ticaretini yapmak üzere borsa faaliyetlerinde bulunmaktadır. TÜRİB, özel hukuk tüzel kişiliğine sahiptir.

TÜRİB'in pek çok sistem paydaşı bulunmaktadır. Bunlar; Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Ticaret Borsaları, T.C. Ticaret Bakanlığı, Sermaye Piyasası Kurulu, Toprak Mahsulleri Ofisi, Borsa İstanbul A.Ş., İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş., Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş., T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı, T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, Lisanslı Depo İşletmeleri ve Yetkili Sınıflandırıcılar (TÜRİB Kurumsal, 2022).

3. Elektronik Ürün Senedi (ELÜS)

Elektronik Ürün Senedi (ELÜS), lisanslı depolardaki ürünleri temsil eden elektronik belgelerdir. ELÜS, elektronik kayıt kurallarına uygun bir şekilde, elektronik kayıt kuruluşu tarafından işletmesi yapılan veri tabanında oluşturulan elektronik bir kayıttır. ELÜS, tarım ürününü cins, miktar, kalite ve sınıf olarak temsil eden bir belgedir. ELÜS'ün temsil ettiği ürün, lisanslı depoculuk sistemi ile güvence altına alınmıştır.

Bir ELÜS'ün oluşması için birbirinden farklı kurumların faaliyette bulunması gerekmektedir. Öncelikle hasat edilen bir tarım ürünü nakliye araçları ile lisanslı depolara getirilir. Lisanslı depolara getirilen tarım ürününden yetkili sınıflandırıcılar örnek alarak gereken analizi

yaparlar ve ürünü kalite ve cinsine göre sınıflandırır. Lisanslı depo aynı cins, miktar, kalite ve sınıfta ürünü temsil eden resmi bir elektronik kayıt oluşturur. Bu kayıt ELÜS ile temsil edilir. Analiz bilgileri ve ELÜS, kısaca MKK olarak adlandırılan Merkezi Kayıt Kuruluşu'na gönderilir. Lisanslı depolar, Takasbank'tan her ELÜS için 12 haneli bir ISIN kodu alır.

Türkiye'de lisanslı depolar kendi kullandıkları depolama sistemi programı dışında ELÜS ihracını MKS sistemi üzerinden gerçekleştirirler. Yetkili Sınıflandırıcılar ELÜS artırım ve azaltım işlemlerini MKS sistemi üzerinden yaparlar. Mudi veya yatırımcı tarafından beyan edilen yatırım hesap numaralarına yine MKS sistemi üzerinden elektronik ürün kaydı gerçekleştirilir. Yetkili Sınıflandırıcıların analiz bilgileri MKS sistemi üzerinden Ticaret Bakanlığı'na aktarılmaktadır. Özetle lisanslı depo ve yetkili sınıflandırıcıların ELÜS analiz ve ihracı işlemleri, kendi lokal olarak kullandıkları program dışında MKS sistemi üzerinden ilerlemektedir.

ELÜS'ler sayesinde üreticiler, ELÜS'lerini ibraz ederek aynı nitelik ve kalitedeki ürünlerini istedikleri zaman geri alabilirler veya bu ELÜS'leri teminat olarak gösterip bankalardan kredi kullanabilirler. Lisanslı depolardan fiziki ürün çekimlerinde (ister kişinin kendi koyduğu ürün, isterse satın alınan bir ürün) lisanslı depo veya aracı kurumdan ELÜS iptal talebinin MKS sistemine girilmesi gerekmektedir. Satın alınan bir ürün için doğrulayıcı belge olarak gerçek kişiler için kimlik, tüzel kişiler için imza sirküsü/vekaletname ve varsa ELÜS alım satım belgesi depo tarafından talep edilir. Kişi kendi koyduğu ürünü geri çekecekse doğrulayıcı belge olarak gerçek kişiler için kimlik, tüzel kişiler için imza sirküsü/vekaletname talep edilir (TÜRİB Piyasa ve İşleyişi, 2022).

3.1. ELÜS Piyasası ve TÜRİB İşlem Platformu

ELÜS piyasası TÜRİB çatısı altında bulunmaktadır. Bu piyasada, depolanmak amacıyla lisanslı depolara teslim edilen ürünler için lisanslı depo işletmesi tarafından düzenlenen ELÜS'lerin sahipleri ya da TÜRİB'de ELÜS alım satımı yapmak isteyen gerçek ve tüzel kişiler yatırımcı sıfatı ile işlem yapabilmektedirler. Piyasa katılımcıları; gerçek kişi tacir, tüzel kişi tacir, kamu niteliğini haiz kurum ve kuruluşlar, düzenleyici kuruluş olarak Toprak Mahsülleri Ofisi (TMO), yatırımcı olarak da sektör temsilcilerinden oluşur.

Bu piyasada yatırımcılar, internet üzerinden TÜRİB İşlem Platformuna kullanıcı adı ve şifreleri ile giriş yaparak alım, satım ve virman emirleri girebilirler. Bu platformda gerçekleşen tüm işlemler aynı gün valörlü bir şekilde takasa konu edilmektedir. Takas işlemleri Takasbank ve Merkezi Kayıt Kuruluşu (MKK) aracılığıyla gerçekleştirilir.

ELÜS piyasasında 17 farklı tarım ürünü üzerinden işlem gerçekleştirilmektedir. Bu ürünler; buğday, arpa, çeltik, çavdar, mercimek, fındık, nohut, mısır, soya fasulyesi, pamuk, fasulye, ayçiçeği tohumu, kuru kayısı, antep fıstığı, yulaf, tritikale ve zeytindir (TÜRİB Piyasa ve İşleyişi, 2022).

2021 yılı verilerine göre; ELÜS piyasasında 152.140 işlem gerçekleşmiş olup, toplam işlem hacmi 18,5 milyar Türk lirası olarak gerçekleşmiştir. Piyasada 17 farklı tarım ürünüde 6,7

milyon ton ürün alım satımı gerçekleşmiştir. Aynı yıl bu piyasada 49.427 yatırımcı işlem yapmıştır. Ürün bazında ELÜS piyasası işlem hacmine bakıldığında; %40,92 oranında buğday, %40,62 oranında mısır, %8,43 oranında arpa, %6,41 oranında ayçiçeği tohumu ve %1,12 oranında da fındık alım satımı yapıldığı görülmektedir (TÜRİB Veri Merkezi, 2022).

TÜRİB İşlem Platformu, tarımsal ürün alım satımı yapacak olan tarafları bir araya getirmektedir. Bu platformda alım ve satım emirleri, gerçek zamanlı ve online olarak emir defterine işlenmekte ve borsa mantığı ile fiyat ve zaman önceliği baz alınarak eşleştirilmektedir. Emir iletildiğinde, aracı kurum, banka ve MKK güvencesi ile ELÜS ve nakit bakiye kontrolleri, işlem kaydı ve gereken blokaj alma işlemleri gerçekleştirilir. TÜRİB tarafından seans işlem sonuçlarının Takasbank ve MKK'ya gönderilmesi ile birlikte, bu kuruluşlarda para ve ELÜS takası gerçekleşir. Platform üzerinde işlemler, resmi tatil günleri hariç hafta içi günlerde 10:00 ilâ 13:00 saatleri arasında gerçekleştirilir.

TÜRİB işlem platformunda ELÜS alım satımı yapmak isteyen gerçek ve tüzel kişiler öncelikler TÜRİB acenteleri olan Ticaret Borsalarına başvurarak gerekli belgeleri sunarlar. Akabinde Takas Merkez Üyeleri'nden (aracı kurumlar veya bankalar) herhangi birinde yatırım hesabı açarlar. Hesap açıldığında, her kullanıcıya bir MKK sicil numarası tanımlanır (TÜRİB Piyasa ve İşleyişi, 2022).

TÜRİB acentelerinin hukuki bir statüsü bulunmamakta olup, acentelerin sadece (TÜRİB'in mevcut sisteminde aracılık yapısı söz konusu olmadığı için) borsaya doğrudan emir gönderecek yatırımcıların kaydını gerçekleştirme ve kaydi bilgilerinde değişiklik yapma yetkileri bulunmaktadır. Bu işlemler karşılığında ise TÜRİB'in aldığı tescil ücretlerinin bir kısmından, yapmış olduğu müşteri kaydı ve müşteri hacimlerinden gelir elde etmektedirler.

4. Türkiye Katılım Bankaları Birliği (TKBB) Teverruk Standardı

TKBB Merkezi Danışma Kurulu, 2 Mart 2021 tarihinde Teverruk Standardı adlı belgeyi yayınlamıştır. Standart içerisinde; standardın muhtevası ve fıkhi hükümlerin gerekçeleri adlı bölümler mevcuttur. Standardın muhtevası bölümü içerisinde, teverrukun tanımı ve çeşitleri anlatılmış ve teverruk uygulamalarının hükümlerine yer verilmiştir. Fıkhi hükümlerin gerekçeleri bölümünde ise klasik teverruk ve organize teverruk ile ilgili fıkhi hükümlerin gerekçeleri anlatılmıştır.

Standarta göre; katılım bankaları klasik teverruk yöntemini, şartlarına uygun gerekli durumlarda uygulama hakkına sahiplerdir. Fakat bu uygulamada süreç, önceden belirlenmiş bir şekilde ve muvazaalı işlemler bütünü şeklinde gerçekleşmemelidir. Yapılan iş organize teverruk özellikleri taşımamalı ve standart bir ürün olarak da pazarlanmamalıdır.

Mevcutta uygulanan organize teverruk işlemlerine ise fıkhi açıdan meşru işlem türleri bulununcaya ve bu yönde bir düzenleme yapıncaya kadar belli sınırlar dahilinde ve sadece iki tür sebeple izin verilmektedir: Bunlardan biri, ödeme güçlüğüne düşen müşterilerin borçlarının yeniden yapılandırılması, diğeri ise faizsiz bankanın likidite problemi yaşadığı durumlardır. Bu iki tür sebebe dayalı olarak yapılacak işlere ise "zaruretler yasaklı şeyleri

mübah kılar” ilkesince izin verildiği standart içerisinde belirtilmiştir (Teverruk Standardı, 2021: 7).

Klasik teverruk yapısının ihtiyaçlar göz önünde bulundurularak kullanılabilmesi için alıcı ve satıcıları bir araya getiren, gerçek alım satım yapılan piyasaların oluşturulması da standart içerisinde önerilmektedir (Teverruk Standardı, 2021: 8).

Standartın muhalefet şerhi bölümünde ise katılım bankalarının kendi nakit ihtiyaçları için teverruk yapmalarının anlaşılabilir gerekçesi olduğu fakat katılım bankalarının müşterilerinin nakit ihtiyaçları için teverruk yoluyla aracılıkta bulunmaları durumunda müşterilerini risksiz ve emeksiz kazanca sürükleyeceği ifade edilmiştir. Buna ek olarak, katılım bankalarının teverruk işlemi yapmalarının bu bankaları asli görevlerinden uzaklaştıracağı ve faizli bankalara benzeterek yozlaştıracağı da ifadeler arasındadır (Teverruk Standardı, 2021: 1).

4.1. TKBB Teverruk Standardına Göre Klasik Teverruk İçin Gereklilikler ve Yorumlar

TKBB Teverruk Standardı içerisinde teverruk uygulamalarının hükümleri ana başlığı altında şartlar, dört madde halinde sıralanmıştır. Bu şartlar tarafımızca aşağıda standartlar haline getirilerek yazılmış ve katılım bankaları ile müşterileri arasında ELÜS’ler kullanılarak yapılacak olan klasik teverruk işlemlerine ilişkin yorumlarımız standartların hemen altında ifade edilmiştir:

Standart 1: *“Klasik teverruk işlemi aslı itibariyle caizdir. Ancak bu işlemin caiz olabilmesi ve ‘klasik teverruk’ olarak adlandırılabilmesi için akitlerle ilgili genel meşruiyet şartlarına uyulmalıdır.”*

Yorum: Katılım bankası ve müşterisi arasında yapılacak olan akitler, bu bankaların danışma kurullarının onayına da sunulduğundan genel meşruiyet şartlarına uygun olarak hazırlanacaktır.

Standart 2: *“Emtia, vadeli satışa uygun olmalı, yani altın, gümüş veya para olmamalıdır.”*

Yorum: TÜRİB’de kullanılan ELÜS’ler; altın, gümüş veya paraya dayalı olarak değil, tarım ürünlerine dayalı olarak düzenlenmektedirler. ELÜS’ler bu nedenle vadeli satışa uygundur.

Fıkhi olarak, lisanslı depo’ya sunulan, standartları belli, misli bir tarım ürününü temsil eden ELÜS ile ilgili ürünün peşin satışı, vadeli satışı ve rehne konu edilmesi mümkündür (Aydın, 2021).

Standart 3: *“Söz konusu işlemde taraflarca alışverişe konu edilen gerçek bir malın mevcut olması gerekir.”*

Yorum: Klasik teverruk işlemlerinde alışverişe konu olacak olan mal, lisanslı depolarda depolanan ve ELÜS ile temsil edilen gerçek bir maldır.

Standart 4: *“Emtia, akit anında mevcut ve muayyen olmalıdır.”*

Yorum: Katılım bankası tarafından satın alınarak müşteriye satılacak olan emtia, akit anında lisanslı depolarda mevcut ve muayyen (belirli, belirlenmiş, bilinen) olacaktır.

Standart 5: *“Akitler, birbirinden bağımsız ve muvazaadan uzak olmalıdır.”*

Yorum: Katılım bankası ve müşterisi arasında yapılacak olan akitler, bankaların danışma kurulları onayına da sunulduğundan birbirinden bağımsız ve muvazaadan (danışıklılıktan) uzak olarak hazırlanabilecektir.

Standart 6: *“Söz konusu alım satım için herhangi bir ön şartın veya anlaşmanın bulunmaması gerekir.”*

Yorum: Katılım bankaları alım satım için müşterilerine herhangi bir ön şart sunmama veya anlaşma yapmama hususunda hassas davranabileceklerdir.

Standart 7: *“Emtia, müşteri tarafından hakiki veya hükmi olarak kabz edilmelidir.”*

Yorum: Katılım bankası satın alacağı emtiayı müşterisine satarken aynı zamanda sahipliğini de TÜRİB aracılığıyla MKK nezdinde müşteriye devredeceğinden, müşteri emtiayı hükmi olarak kabz etmiş (teslim almış) olacaktır. Müşteri dilerse lisanslı depodan emtiayı hakiki olarak da kabz edebilir. Yani emtiayı fiziken teslim alabilir.

Standart 8: *“Akitle birlikte mülkiyet satın alan tarafa geçmiş olmalıdır.”*

Yorum: Katılım bankası satın aldığı emtiayı müşterisine satarken aynı zamanda mülkiyetini de TÜRİB aracılığıyla MKK nezdinde müşteriye devredecektir.

Standart 9: *“Emtia, muvazaalı işlemlerle ilk sahibine dönmemelidir.”*

Yorum: TÜRİB, alacağı önlemlerle malın ilk sahibine dönmesini engellemek için gereken sistemsel önlemleri alabilir. Malın ilk sahibine dönmesi teorik olarak engellenebilir, pratikte ise uygulamada zorluklar yaşanabilir. Yapılacak olan, malın rastgele satışa sunulması olacaktır. Böylece ilk satıcıya malın dönmesi teorik olarak engellenecektir. Yine de malın az bir ihtimalle ilk satıcıya dönme ihtimali bulunacaktır. Fakat bu süreç, muvazaadan uzak bir süreç olacaktır.

Standart 10: *“Katılım bankalarınca yapılacak teverrick işleminin klasik teverrick kapsamında değerlendirilebilmesi için vadeli olarak emtia satın alan müşterinin, satın aldığı bu emtiayı, satın aldığı kişi ya da katılım bankasını herhangi bir şekilde devreye sokmadan satması gerekir.”*

Yorum: Makalede tasarlanan yapıda, müşteri satın aldığı emtiayı katılım bankasını devreye sokmadan TÜRİB İşlem Platformunda (TÜRİB ELÜS Piyasasında) kendisi satış emri vererek satacaktır.

Standart 11: *“Klasik teverrick işlemi, organize teverrickla aynı sonuçları doğuracak şekilde standart bir yatırım ve finansman yöntemi olarak düzenlenemez ve pazarlanamaz.”*

Yorum: Klasik teverrick işlem süreci, organize teverrick işlem süreci ile farklı olsa da aynı sonucu doğurmakta yani müşteri istediği nakde her iki yöntemle de ulaşabilmektedir. Katılım bankaları standart bir yatırım ve finansman aracı olarak bu ürünü kullanmak isterlerse ve TKBB Merkezi Danışma Kurulu da klasik teverricka izin verirse standardın bu maddesinde değişiklik yapılması gerekecektir. Ancak katılım bankaları klasik teverricku bu maddeye istinaden standart bir yatırım ve finansman yöntemi olarak değil, zorunlu nakde ihtiyaç duyan

bireysel müşterilerine istisnai olarak sunabilir şeklinde yorumlamak da mümkündür. Bu yoruma istinaden standart içeriğinde değişikliğe gerek kalmayacaktır.

Standart 12: *“Organize teverruk işlemi caiz değildir. Böyle bir işleme ancak klasik teverrukun uygulanmasını mümkün kılan düzenlemeler yapılar ya da alternatif meşru yöntemler geliştirilene kadar sadece fon kullandırma sonucu oluşup ödeme güclüğü çekilen borçları yapılandırma ve katılım bankasının likidite ihtiyacını giderme amacıyla müracaat edilebilir.”*

Yorum: Standartın bu maddesinde organize teverruk işleminin caiz olmadığı, Standart 1’de ise klasik teverruk işleminin aslı itibarıyla caiz olduğu ifade edilmektedir. Standart 12, organize teverruka ancak klasik teverruk uygulamasını mümkün kılan düzenlemeler yapıncaya kadar izin vermektedir. Bu izin sadece borç yapılandırması ve likidite ihtiyacına binaen verilmektedir. Buradan çıkan sonuç; ihtiyaç durumunda katılım bankalarına bazı izinler verildiği ve klasik teverrukla bu uygulamaların yapılabileceği üzerinedir.

Ancak ne müşterilerin borç yapılandırılması olsun ne de bankanın likidite ihtiyacını karşılamaya yönelik olsun, klasik teverruk yapısı ile bu süreçlerin gerçekleştirilmesi imkân dahilinde değildir. Çünkü klasik teverruk işlemlerinde müşterinin mal satımında maddi bir kaybı söz konusu olabilir. Yani müşteri talep edilen nakit bedelden, daha düşük bir bedel elde edebilir. Oysaki borç yapılandırması ve likidite yönetiminde, mal alış fiyatı ile mal satış fiyatı birbiri ile aynı olmak zorundadır. Aksi halde amaçlanan sonuçlara ulaşılamayacaktır.

5. Katılım Bankalarında Klasik Teverruk Uygulaması İçin Model Önerisi

Günümüzde katılım bankalarında organize teverruk işlemleri Londra Metal Borsası’na (LME) bağlı acenteler aracılığı ile gerçekleştirilmektedir. LME acenteleri ile gerçekleştirilen teverruk işlemlerinin tümü organize teverruk yapısındadır. Aşağıdaki tabloda öncelikle LME ve mevcut TÜRİB ELÜS piyasası karşılaştırılmış olup, TÜRİB ELÜS piyasasının klasik teverruk işlemlerine uygunluğu da irdelenmiştir.

Tablo 2: LME ve TÜRİB Karşılaştırması.

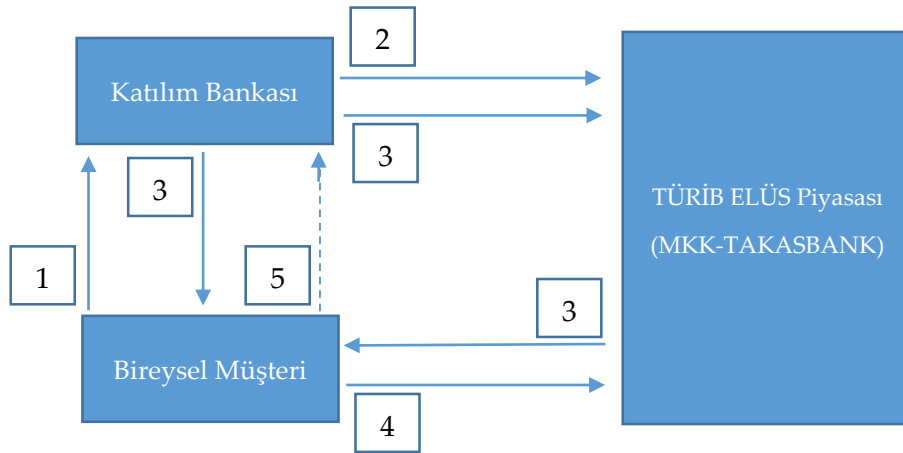
Londra Metal Borsası (LME)	TÜRİB ELÜS Piyasası	TÜRİB ELÜS Piyasasının Klasik Teverruk İşlemlerine Uygunluğu
İşlemler metal borsasında değil, borsanın dışında kaydi olarak yapılmaktadır.	Tüm işlemler TÜRİB ELÜS piyasasında gerçek emtia alım satımı ile gerçekleşmektedir.	Klasik teverruka uygun
Müşteriye satış hakkı verilmemektedir.	Müşterinin satın alınan emtiayı satma hakkı mevcut olacaktır.	Klasik teverruka uygun
Müşteriye fiziki teslim hakkı verilmemektedir.	Müşterinin emtiayı fiziki teslim alma hakkı bulunmaktadır.	Klasik teverruka uygun

Komisyonlar yurtdışına ödenmektedir.	Komisyonlar yurtiçinde kalacaktır.	Mevcut değil
Aynı anda aynı emtia birden fazla banka tarafından alınıp satılabilir.	Aynı emtia aynı anda farklı bir banka tarafından satın alınamayacaktır.	Klasik teverruka uygun
Brokerlar gün sonunda metali kendi aralarında el değiştirmektedir.	ELÜS'ler alıcılar ve satıcılar arasında gün sonunda el değiştirmeyecektir.	Klasik teverruka uygun
Gün içinde fiyat sabitlenmektedir.	Gün içi fiyat sabitlemesi mevcut değildir. Fiyatlar piyasa şartlarına göre anlık olarak değişecektir.	Klasik teverruka uygun
Borsada satıcı ve alıcı farklıdır.	Borsada satıcı ve alıcının farklı olması için TÜRİB önlem alabilecektir.	Klasik teverruka uygun

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi, TÜRİB ELÜS Piyasası'nda işlem akışlarının tümü klasik teverruk yapısına uygun olacaktır. Bu sayede katılım bankaları zorunlu likidite ihtiyacı duyan bireysel müşterilerine aşağıda detayları verilen modelle klasik teverruk yöntemi uygulayarak finansman sağlayabilirler.

Şekil 1: Katılım Bankaları Klasik Teverruk Modeli

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Modelin iş akışı aşağıdaki gibidir:

1. Müşteri klasik teverruk yöntemiyle nakit elde etmek amacıyla katılım bankasına başvurur.
2. Katılım bankası, müşterinin ihtiyaç duyduğu tutarda ELÜS'ü TÜRİB İşlem Platformuna (TÜRİB ELÜS Piyasası'na) alım emri girişi yaparak satın alır. Bu aşamada katılım bankasının TÜRİB hesabında yeterli bakiyesi bulunması gerekir.

3. Katılım bankası ELÜS'ü, müşterisine (TÜRİB üzerinden) vadeli olarak kârı ile birlikte satar. Vadeli satış sonrasında, ELÜS sahipliğinin müşteriye geçmesi için TÜRİB ekranlarında geliştirme yapılarak bedelsiz virmana imkân sağlanması gerekir. Böylece satış gerçekleştiğinde, müşteri herhangi bir bedel ödemediği için ELÜS sahipliğini ELÜS'ün virmanı yoluyla elde edecektir. (Not: Mevcutta işleyen TÜRİB İşlem Platformu anlaşmalı virman ekranından işlem yapıldığında, müşterinin ELÜS bedelini TÜRİB'deki hesabında bulundurması gerekmektedir.)
4. Müşteri aynı gün veya dilediği bir tarihte TÜRİB ELÜS Piyasası'nda ELÜS'ünü satmak için satım emri girişi yapar. ELÜS satışı gerçekleştiğinde bedel müşterinin aracı bankasındaki veya aracı kurumdaki hesabına geçer.
5. Müşteri vade tarihinde katılım bankasına borcunu öder.

6. Genel Değerlendirme

Katılım bankaları, müşterilerine finansman sağlamak için çoğunlukla murabaha yöntemini kullanırlar. Fakat aşağıdaki listede yer alan müşteri ihtiyaçları murabaha yöntemi ile karşılanamamaktadır. Oysaki özellikle bireysel müşterilerin zorunlu nakit ihtiyaçlarını gidermek için faizli bankalardan kredi kullanmaları yerine katılım bankalarından klasik teverruk yoluyla bu ihtiyaçlarını gidermeleri mümkündür. Her ne kadar müşteriye verilecek bir banka kartı ile müşterilerin bazı ihtiyaçları karşılanmaya çalışılsa bile kart kullanımının sadece alışverişle sınırlı olması ve kartla ödeme kabul etmeyen satıcıların bulunması aşağıda sıralanan ihtiyaçların karşılanmasını engellemektedir.

Murabaha ve banka kartı ile karşılanamayan finansman ihtiyaçlarının bazıları aşağıdaki gibi listelenebilir:

- Bedelli askerlik için nakit ihtiyacı.
- Vergi ödemeleri için nakit ihtiyacı.
- Müşterinin bankaya başvurmadan önce satın aldığı mal bedelinin ödenmesi için nakit ihtiyacı.
- Evlilik hazırlığı aşamasındaki (eşya hariç) nakit ihtiyaçları.
- Kira, depozito vb. için oluşan nakit ihtiyacı.
- Ev tadilatı amacıyla nakit ihtiyacı.
- Eğitim ve sağlık harcamaları için hizmet alındıktan sonraki nakit ihtiyacı.

Katılım bankaları bireysel müşterilerinin zorunlu finansman ihtiyacını klasik teverruk yoluyla makale içerisinde (Şekil 1) anlatılan model ile giderebilirler. Modelin uygulaması klasik teverruk yapısında olduğundan, fıkhi açıdan bazı avantajları bünyesinde barındırmaktadır.

Klasik teverruk yönteminin avantajları aşağıda sıralanmıştır:

- Mal tam anlamıyla müşterinin mülkiyetine devredilecektir.

- Organize teverrukta rastlanan havuzdaki aynı emtianın sürekli alınıp satılmasına rastlanmayacaktır.
- Organize teverruktaki fiyat sabitlemesinin önüne geçilecektir.
- Emtia fiyatları gerçek piyasa fiyatlarında alım satıma tabi olacaktır.
- Müşteri, satın aldığı ürünü fiziken teslim alıp kullanma veya bir başkasına satma imkanına sahip olacaktır.

Organize teverruk işlemlerinde yaşanan fıkhi sorunların pek çoğunu çözen klasik teverruk uygulaması aşağıdaki bazı sorunları da bünyesinde barındırabilecektir.

Bu sorunlar aşağıda sıralanmıştır:

- Müşterinin satın aldığı ELÜS'ün fiyatı sabitlenmediği için, piyasada daha ucuza satması durumunda zarar etmesi ihtimali mevcuttur. (Fiyat artışında ise müşteri fiyat artışı kadar kâr elde edecektir.)
- Müşterinin (zayıf bir ihtimalle de olsa) TÜRİB'de alıcı bulamaması sorunu yaşanabilecektir.
- Alım satımda ödenecek vergiler, masraflar, komisyonlar ve depolama maliyetlerini taraflar kendileri karşılayacaktır.
- Bir ürünün alış ve satış fiyatları arasında her zaman bir marj olacaktır. Bir emtianın anlık olarak TÜRİB alış fiyatı yüksek, TÜRİB satış fiyatı ise düşük olacaktır. Bu marj nedeniyle, anlık alım satımlarda, katılım bankası ELÜS'ü yüksek fiyattan satın alacak, müşteri ise satışı düşük fiyattan yapmak durumunda kalabilecektir.

Yaşanabilecek olan bu sorunlar için çözümler ve işlemi klasik teverruk yöntemi haline getirecek öneriler aşağıda sıralanmıştır:

- ELÜS satın alan müşteri ELÜS'ü satarken zarar edebilme ihtimali bulunduğu için, işleme konu emtia cinsi gün içi fiyat hareketlerinin en az olduğu ve genelde az da olsa fiyatının yükseldiği emtia cinslerinden seçilebilir.
- Aynı bir havuzda toplanan ELÜS'lerin alım satıma konu edilmesi, süreci organize teverruk yapısına dönüştüreğinden, süreç, gerçek alım satımların yapıldığı TÜRİB İşlem Platformunda (TÜRİB ELÜS Piyasası'nda) gerçekleştirilmelidir.
- Sürecin organize teverruk süreci haline dönüşmemesi için, süreçte gün içi ELÜS alım satım fiyatları sabit tutulmamalıdır.
- Sürecin organize teverruk süreci haline dönüşmemesi için, ürünler sadece teverruk amacıyla bir havuzda tutulmamalıdır. Ürünler her türlü alım satıma açık olmalıdır.
- Müşteriye satılmak için satın alınan ELÜS, müşteri tarafından hiçbir zaman ilk satıcıya satılmamalıdır. Bu nedenle TÜRİB, gereken önlemi sistemselsel olarak almalıdır.

- Müşterinin, katılım bankasından satın aldığı ELÜS'ü, TÜRİB İşlem Platformunda (TÜRİB ELÜS Piyasasında) satacak müşteri bulamaması halinde TÜRİB, gün sonunda emtiayı gerçek kapanış fiyatı ile satın almalıdır.
- Alımlarda katılım bankası, satımlarda ise müşteri, kendine düşen vergi, komisyon, masraf vb. ödemelidir.
- Satışlarda, alım/satım marjı farkından veya fiyat düşüşlerinden müşterinin karşılaşacağı zararını önlemek amacıyla müşteri, satış için ürünün fiyatının artmasını bekleyebilir.
- Katılım bankaları klasik teverruk imkânını sadece zorunlu nakit ihtiyacı olan bireysel müşterilerine istisnai olarak sunmalıdır.

Sonuç

TKBB Teverruk Standardına göre; katılım bankaları klasik teverruk yöntemini, şartlarına uygun gerekli durumlarda uygulama hakkına sahiplerdir. Fakat bu uygulamada süreç, önceden belirlenmiş bir şekilde ve muvazaalı işlemler bütünü şeklinde gerçekleşmemelidir. Yani yapılan iş organize teverruk özellikleri taşımamalı ve standart bir ürün olarak da pazarlanmamalıdır. Ayrıca klasik teverruk yapısının ihtiyaçlar göz önünde bulundurularak kullanılabilmesi için alıcı ve satıcıları bir araya getiren, gerçek alım satım yapılan piyasaların oluşturulması da standart içerisinde önerilmektedir.

Makalede sunulan modelde, klasik teverruk işlemlerinin TÜRİB ELÜS piyasasında gerçek alım satımların yapıldığı bir ortamda gerçekleştirilmesi öngörülmüştür. Bu yönüyle sunulan modelin TKBB Teverruk Standardına uygun bir model olduğu görülmüştür.

Standartta katılım bankalarının klasik teverruk yöntemini şartlarına uygun gerekli durumlarda kullanması önerilmektedir. Bu nedenle, makalede sadece bireysel müşterilerin zorunlu finansman ihtiyaçlarının giderilmesi için yapılacak olan klasik teverruk uygulamasının katılım bankalarına önerilmesi bulgusuna ulaşılmıştır.

Sonuç olarak söylenebilir ki katılım bankalarının bireysel müşterilerinin makalede sıralanan zorunlu nakit ihtiyaçları için TÜRİB ELÜS piyasasını kullanarak klasik teverruk işlemleri yapması TKBB Teverruk Standardına uygun bir uygulama olacaktır.

Kaynakça

- AAOIFI (2012). *Faizsiz Bankacılık Standartları*. İstanbul: Türkiye Katılım Bankaları Birliği. Yayın No: 2.
- Aydın, A. (2021). Elektronik Ürün Senedi (ELÜS) ve İslam Hukuku Açısından Tahlili. *Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi*, 7 (1), 21-36.
- Bayındır, S. (2012). Modern Faizsiz Finansman Araçlarından Teverruk ve Ges'in Fıkhi Tahlili. Tartışmalı İlmi Toplantı, Konevi Kültür Merkezi.
- Bayındır, S. (2015). *Fıkhi ve İktisadi Açından İslami Finans (Para ve Sermaye Piyasaları)*. İstanbul: Süleymaniye Vakfı Yayınları. Yayın No: 21.
- Cebeci, İ. (2019). "Teverruk". *TDV İslam Ansiklopedisi*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları. Cilt: Ek-2, 594-595.
- Kazancı, F. (2018). Türkiye'de Faizsiz Bankacılık Prensiplerine Uygun Teverruk Pazarı: Ürün İhtisas Borsası, *İslam Ekonomisi ve Finansı Dergisi (IEFD)*, 4(1), 17-47.
- Teverruk Standardı (2021). TKBB Danışma Kurulu. <https://tkbbdanismakurulu.org.tr/uploads/standartlar/bb8e98b97bf9157d54125d6349a36d1d.pdf> [08.04.2022].
- TÜRİB Kurumsal (2022). Türkiye Ürün İhtisas Borsası. <https://www.turib.com.tr/hakkimizda/> [08.04.2022].
- TÜRİB Piyasa ve İşleyişi (2022). Türkiye Ürün İhtisas Borsası. <https://www.turib.com.tr/elus-piyasasi-nedir/> [08.04.2022].
- TÜRİB Veri Merkezi (2022). Türkiye Ürün İhtisas Borsası. <https://www.turib.com.tr/2021-yillik-bulteni/> [08.04.2022].

Extended Abstract

The first and only standard regarding tawarruq transactions in Turkey was published by the Turkish Participation Banks Association (TKBB) in 2021. The standard was prepared by the Central Advisory Board of the TKBB, and participation banks are obliged to perform tawarruq transactions in accordance with the principles set out in this standard.

Participation banks carry out restructuring of their customers' debts within the scope of organized tawarruq and tawarruq transactions in their own liquidity management. The Tawarruq Standard approves the realization of these types of work using the organized tawarruq structure, with certain conditions. However, it is suggested that organized tawarruq is not permissible in the standard, but classical tawarruq is permissible, so it is recommended to switch to the classical tawarruq application instead of organized tawarruq.

For the time being, it seems inevitable that participation banks will make organized tawarruq for the above-mentioned purposes. Because both types of transactions are not suitable for the classical tawarruq structure. However, participation banks have the opportunity to provide financing to their retail customers in need of compulsory financing through classical tawarruq.

For this type of transaction, the Turkish Product Specialization Exchange (TÜRİB) Electronic Warehouse Certificate (ELUS) Market is a suitable market. In the article, a model has been drawn on how to do the classical tawarruq application using this market. Participation banks can meet the mandatory financing needs of their individual customers based on this model.

In the article, each of the standard articles of the TKBB Tawarruq Standard related to classical tawarruq is interpreted, how the participation bank will operate based on these articles is modeled, the advantages of this model and the problems it will create are examined and solutions to the problems that may occur to the participation banks and TÜRİB are presented.

Participation banks can meet the compulsory financing needs of their individual customers through classical tawarruq, with the model described in the article. Since the application of the model will be in the form of tawarruq, it has some advantages in terms of fiqh.

The advantages of the classical tawarruq method are listed below:

- The goods will be transferred to the full ownership of the customer.
- The same product in the pool found in the organized tawarruq will not be constantly traded.
- Price fixing in organized tawarruq will be prevented.
- Commodity prices will be subject to trading at real market prices.
- The customer will have the opportunity to physically receive and use the purchased product or to sell it to someone else.

The classical tawarruq practice, which solves many of the fiqh problems experienced in organized tawarruq transactions, may also bring some of the following problems.

These problems are listed below:

- Since the price of the ELUS purchased by the customer is not fixed, there is a possibility that he will incur a loss if he sells it cheaper in the market. (In case of price increase, the customer will earn as much profit as the increase.)
- There may be a situation where the customer (albeit with a weak probability) cannot find a buyer in TÜRİB.
- The parties will bear the taxes, expenses, commissions and storage costs to be paid in trading.
- There will always be a margin between the buying and selling prices of a product. The instant TÜRİB purchase price of a commodity will be high and the TÜRİB selling price will be low. Due to this margin, the participation bank will buy ELUS at a high price in instant trades, and the customer may have to make the sale at a low price.

The solutions for these problems that may be experienced and the suggestions that will make the process the classical tawarruq method are listed below:

- Since the customer who buys ELUS is likely to make a loss while selling ELUS, the commodities subject to the transaction should be commodities with the least intraday price movements and generally slightly higher prices.
- Since trading ELUS collected in a separate pool will transform the process into an organized tawarruq structure, the process should be carried out on the TÜRİB Trading Platform, where real trades are made.
- In order for the process not to turn into an organized tawarruq process, intraday ELUS trading prices should not be kept constant.
- In order for the process not to turn into an organized tawarruq process, products should not be kept in a pool for the sole purpose of tawarruq. Products must be open to all trades.
- ELUS purchased for sale to the customer should never be sold by the customer to the original seller. For this reason, TÜRİB should take the necessary precautions systematically.
- If the customer cannot find a customer to sell the ELUS purchased from the participation bank on the TÜRİB Transaction Platform, TÜRİB must purchase the commodity at the end of the day at the actual closing price.
- Participation bank in purchases, customer in sales, taxes, commissions, expenses, etc. should pay.
- In sales, the customer may expect the price of the product for sale to increase in order to prevent the loss that the customer will face from the difference in the buy/sell margin or price decreases.
- Participation banks should only offer the classical tawarruq facility to their individual customers who need cash on an exceptional basis.

In the Standard, it is recommended that participation banks use the classical tawarruq method when necessary in accordance with their conditions. Therefore, in the article, the classical tawarruq application, which will be made only to meet the compulsory financing needs of individual customers, is recommended to participation banks.

In addition, in order to use the classical tawarruq structure in the Standard, it is recommended in the standard to create real trading markets that bring together buyers and sellers. In the model presented in the article, it is envisaged that classical tawarruq transactions will be carried out in an environment where real trades are made in the TÜRİB ELUS market. With this aspect, the model presented is a model that complies with the TKBB Tawarruq Standard.

As a result, it can be said that for retail customers of participation banks to carry out classical tawarruq transactions by using the TÜRİB ELUS market for the mandatory cash needs listed in the article, it will be an application in accordance with the TKBB Tawarruq Standard.